

In furie en vlam

In furie en vlam

M.G. Crow

Schrijver: M.G. Crow

Coverontwerp: Fragment van "De Spaanse furie", anoniem, ca
1585, MAS Antwerpen

ISBN: 9789463980791

© M.G. Crow

1

Antwerpen, 3 november 1576

De sfeer was gespannen. Mannen riepen tegen elkaar in verschillende talen. Voetstappen en hoefslagen weerklonken in de vuile straten. Door een open raam van een riante woning was alles hoorbaar.

“Paarden!” riep een jong meisje, dat dol was op dieren.

Het raam trok haar aandacht. Ze lette niet meer op haar moeder en zus die aan het inpakken waren. Goud en zilver verdwenen in jutezakken. De vrouwen waren eerder sober gekleed, al droegen ze sieraden. Argeloos leunde de jongste dochter op de vensterbank. De passerende ruiters vond ze interessanter dan haar huisgenoten.

“Stanne!” bulderde haar moeder. “We moeten hier weg! Help mij en je zus met inpakken!”

Constance, die Stanne genoemd werd, had er weinig oren naar. Nog nooit waren er zoveel soldaten in de stad neergestreken. Wat deden die in Antwerpen? Ze kwamen uit alle windrichtingen. Dat er iets op til was, stond vast. Wie de stad nog kon ontvluchtten, probeerde het. Helaas patrouilleerden er zoveel bezetters door de straten, dat het voor velen een onmogelijke opdracht zou worden.

Stanne zag dat het de Spaanse cavalerie was die haar huis passeerde. Gracieus leidden de mannen hun statige rijdieren door de smalle straten. Mensen zetten spontaan een pas opzij voor hun. Ze reden in de richting van de citadel.

“Spanjaarden,” mijmerde Stanne. “Cavalerie.”

Ze staaarde naar de bereden troepen. Hun uniformen maakten duidelijk dat ze bij de versterkingen voor de bezetters behoorden. Haar blik viel op twee jongemannen die

meer achteraan reden. Eén van hen was fraai uitgedost. Ze was zeker dat hij een officier was, die enkele woorden met en ondergeschikte wisselde.

“Stanne,” drong haar moeder aan.

Constance wilde zich omdraaien, toen de Spaanse officier naar boven keek. Zijn blik kruiste de hare. Het meisje wist met zichzelf geen raad. Zijn bruine ogen nagelden haar als het ware aan de grond.

Ze hoorde haar moeder en haar zus niet meer. Hun stemmen klonken op de achtergrond. Een hand op haar schouder trok haar aandacht. De kille blik van haar oudere zus deed haar fronsen.

“Trijn, ik zweer je ...” gromde Stanne.

Hoofdschuddend snauwde Katrijn: “Vader wil ons hier weg. Ze zijn hier niet voor niets verdedigingen aan het aanleggen. Die mannen die jij zo leuk vindt, gaan ons niet sparen. De Walen en Oostenrijkers die hier komen om ons te beschermen, zijn alle bierkelders in de herbergen aan het leegdrinken. Ik zie hen tot niets in staat.”

“Ik help je wel met pakken,” zuchtte Stanne, die hoopte haar gedachten te kunnen verzetten.

Het meisje liep haar zus voorbij. Als kinderen schoten Stanne en Katrijn goed op. Toen Katrijn drie jaar geleden trouwde met een rijke zakenconnectie van hun vader, was ze enkele maanden het huis uit. De dood van haar echtgenoot deed haar terugkeren. Stanne kon enkel vaststellen dat haar zus was veranderd. De ogen van Katrijn waren hun glans kwijt. Sinds die dag hadden de zussen regelmatig ruzie. Hun band was gebroken.

Stanne had het gehad. Ze droomde van een beter leven, ver weg van haar betweterige zus, haar onderdanige moeder en haar dominante vader. Inwendig was ze zeker dat die laatste meer om zijn kapitaal dan om zijn gezin gaf. Ze moest samen

met haar moeder en Katrijn zoveel mogelijk van hun rijkdom vrijwaren. Het gerucht deed de ronde dat de Spanjaarden van plan waren de stad te plunderen.

De poort van de citadel ging open om een extra vendel cavalerie te ontvangen. Die moest dienen als versterking voor de geplande plunderingen. Ze waren al een tijdje onderweg vanuit Spanje.

De mannen waren opgelucht dat ze op hun bestemming waren aangekomen. Het gros van hen was al even uitgeput als hun rijdieren, die bijna door hun benen zakten.

“Alles in orde, luitenant Ramirez?” vroeg een jongeman tegen de officier waar hij naast reed.

“Sergeant Sanchez, houden we deze poppenkast nog langer vol?” zuchtte de luitenant. “Als de mannen er niet bij zijn, doen we weer als vanouds. Als ik commandant d’Avila heb gesproken en mijn paard heb laten rusten, ga ik de stad verkennen. Je kent me, Alvaro.”

“Iedereen weet dat je niet alles zomaar aanneemt,” grinnikte sergeant Sanchez. “Zorg dat je commandant d’Avila niet meteen naar de keel vliegt.”

“Hij rekent erop dat ik de schuld van mijn vader inlos. Ze waren vrienden tot er geld mee was gemoeid. Zoek Strada. Vertrouw verder niemand.”

De twee beste vrienden knikten naar elkaar tijdens het afstijgen. Ze werden elk op een andere plaats in de citadel verwacht.

Een man van voorin de vijftig keek op vanachter zijn schrijftafel. Hierbij draaide hij aan de punten van zijn grijze snor. De schuine blik waarmee hij de jongeman voor hem begroette, maakte duidelijk dat het geen beste vrienden waren.

“Luitenant Ramirez,” zuchtte de commandant. “Je bent welkom om mee te helpen met mijn plannen. Je weet dat je vader schulden bij me heeft. Daar kom ik later op terug. Om eerlijk te zijn: ik had liever iemand ouder in jouw positie.”

De jonge luitenant onderging de denigrerende toon van de commandant gelaten. Hij was er zich van bewust dat hij jongste, minst ervaren officier in de citadel, en mogelijk van heel de Spaanse cavalerie, was. Carlos Ramirez besloot dat d’Avila zou moeten weten dat zijn oudere broer er normaal gesproken zou hebben gestaan.

Het lot besliste er anders over. Luitenant Ramirez was in het leger verzeild geraakt. Hij legde zich erbij neer dat hij voor zijn twintigste verjaardag al mannen die ouder dan hem waren, onder zich had.

Op vriendelijke toon zei hij: “Commandant, ik beloof u dat ik de schulden van mijn vader ga inlossen. U had cavalerie nodig. Hier ben ik met mijn mannen. Kapitein Strada vertrouwt me.”

“We hebben een gemeenschappelijke vriend in Madrid. Laten we het daarbij houden. De hertog van Alva heeft er hier een troep van gemaakt. De mannen zijn hier al ruim twee jaar niet meer betaald. Ik ga het moeten opruimen. Wat is je eerste indruk?”

“Veel dronkenmannen die niet van ons kamp zijn. Burgers, tot zelfs vrouwen toe, die stellingen maken om de stad te verdedigen. Volgens mij maken ze geen kans.”

“Goed, jouw mannen hebben een specifieke opdracht. Die wil ik je nu medelen. Jullie steken morgen het stadhuis in brand. We gaan de stad leeghalen. Niets of niemand zal overeind blijven.”

Luitenant Ramirez knikte. Hij dacht er het zijne van. Hij verwachtte dat hij mee zou moeten doen aan daden die compleet tegen zijn hart en principes waren. Zijn positie

maakte het voor hem onmogelijk te zeggen wat hij werkelijk meende.

Het had geen zin om de kroon tegen te spreken. Hij kwam van ver om te helpen bij het beroven van weerloze burgers. In andere steden hadden er al plunderingen plaatsgevonden. De soldaten waren op hol geslagen. Ze zaaiden moord en verderf. Dit lot zou ook Antwerpen beschoren zijn, mogelijk nog op grotere schaal dan ooit gezien.

Luitenant Carlos Ramirez begon zich te ergeren aan de stilte in het gesprek. De ongeïnteresseerde blik van commandant d'Avila gaf hem een ongemakkelijk gevoel. Liefst van al vluchtte hij de kamer uit.

“Commandant, mag ik met uw goedkeuring de stad verkennen, zodat ik weet waar ik morgen aan toe ben?” stelde hij voor.

Met een hoofdknik maakte commandant d'Avila duidelijk dat hij geen bezwaar had. Zijn aandacht was meer op het half beschreven perkament voor hem gericht. Met een afwimpelend handgebaar greep hij zijn ganzenveer, dipte ze in de inkt en begon te schrijven.

De jonge luitenant begreep dat hij niet meer nodig was. Met stille trom verliet hij de kamer. Elk woord dat hij nu zou zeggen, kon er één te veel zijn. Ongewenst was zijn aandacht elders. Iets, of beter gezegd: iemand, had die getrokken.

Even later begaf Carlos Ramirez zich door de straten van Antwerpen. De reebruine hengst die hij had toegewezen gekregen, was duidelijk in betere conditie dan zijn afgematte kreupele vos.

De jongeman had geen idee wat hem dreef. Op zijn weg probeerde hij zo weinig mogelijk op de lokale bevolking te letten. De kans was groot dat velen van hen de komende dagen een gruwelijke dood zouden sterven. Het viel hem

makkelijker als hij geen gezicht kon plakken op mensen die hij zou moeten vermoorden.

Hij tastte naar het gouden crucifix op zijn borst. Als diepgelovig man stond hij versteld van tot wat zijn volk in naam van God in staat was.

Enkel zijn beste vriend, sergeant Alvaro Sanchez, scheen hem door te hebben. Dat wenste hij zo te houden. Iets dreef hem opnieuw naar dit deel van de stad. Hij begaf zich tussen de woningen van de rijke kooplieden, die niet ver van het stadhuis waren gelegen. Hier zou er waarschijnlijk het ergste worden huisgehouden.

Opnieuw leek hij de por in zijn zijde te voelen toen zijn vriend hem met de glimlach duidelijk maakte dat hij was afgeleid. Dat was hij zeker. De luitenant had het zijn vriend zelfs vergeven dat die hem bij zijn voornaam had aangesproken. Hij naderde de statige koopmanswoning die hij een dik uur geleden met zijn vendel was voorbijgereden. De luiken waren dicht.

Verdorie, zet het uit je hoofd!

Normaal was hij de rust zelve. Nu voelde hij zijn hart tekeergaan als een kudde op hol geslagen runderen.

Nee, Carlos, keer om! Dat meisje heb je jezelf ingebeeld. Ja, Alvaro had gelijk dat ik bijna van mijn paard viel. Wat voor een dwaas ben ik nu?

Hij wilde zijn paard in de richting van de Grote Markt sturen, toen hij de voordeur van het bewuste huis zag opengaan. Tot zijn grote verwondering zag hij drie vrouwen naar buiten komen, of beter gezegd: een vrouw en twee jonge meisjes.

Hij schatte de oudste net iets jonger dan hijzelf. De jongste deed hem weer bijna uit het zadel gaan. Ditmaal had zij hem zeker niet gezien. Hij hield halt in een smal steegje dat uitkeek op het statige huis. Omgekeerd was dat niet mogelijk.

Hij hoorde de vrouwen onderling woorden in een voor hem onverstanebare taal uitwisselen. Hij kende geen Nederlands. Het had niets weg van het Spaans en het Latijn dat hij wel machtig was.

Het jongste meisje dat zijn aandacht had, liet iets vallen. Het in jutte gewikkelde pak dat ze droeg, was veel te zwaar voor haar.

Stanne staarde als een standbeeld naar het zilveren bestek dat tegen de vuile straatstenen kletterde. Het meisje voelde haar wangen rood kleuren.

“Stanne, je bent echt onmogelijk!” bulderde haar moeder met opgerichte vuist op het meisje gericht. Nog voor ze kon slaan, werd haar aandacht getrokken door hoefgetrappel.

Verwonderd keek ze op naar de jonge Spaanse officier die bij haar en haar dochters halthield.

De luitenant zag de tranen over de wangen van het jongste meisje rollen. Ze raakte hem op slag nog dieper dan toen ze met een nieuwsgierige blik naar hem en zijn troepen stond te kijken aan het raam.

Het viel hem op dat haar uitstraling zachter was dan die van de twee andere vrouwen, ondanks de fysieke gelijkenissen. Het viel moeilijk te ontkennen dat het driet al een bloedband had. Voor Ramirez was het duidelijk dat het een moeder met twee dochters moest zijn.

Met een vriendelijke hoofdknik begroette hij de vrouwen.

“Puedo ayudar?” vroeg hij

De verwonderde blikken in de drie paar blauwe ogen van de moeder en haar dochters maakten hem duidelijk dat ze hem niet verstonden.

“Scheer je weg, Spaans zwijn!” gromde Katrijn, die een steen opraapte.

“Nee!” gilde Stanne, die haar zus wilde tegenhouden.

De steen vloog over de schouder van de luitenant, toen hij van zijn paard stapte. Hij begreep dat het dispuut tussen de zussen uit de hand dreigde te lopen. Doordat zijn aandacht op de meisjes was gericht, hoorde hij de luider wordende voetstappen niet.

“Die maken we morgen af, nadat we er ons plezier mee hebben gehad,” hoorde hij zeggen.

Hij draaide zich om en zag enkele landgenoten vanuit de richting van de citadel naderen.

“Laat die stomme koeien naar huis gaan! Niemand verlaat de stad,” ging de leider van het groepje verder.

Ramirez merkte aan zijn insignes dat het een commandant net onder d’Avila was. Hij besloot zijn meerdere niet tegen te spreken.

Nederig knikte hij.

“Camillo del Monte,” stelde de man van achterin de veertig zich voor.

“Luitenant Carlos Ramirez,” antwoordde de jonge luitenant, zich voor de geest houdend met wie hij te doen had.

De mannen keken naar Stanne, die samen met haar moeder en zus Katrijn het zilverwerk bij elkaar had geraapt. Ze stond te trillen op haar benen. De jongeman die haar eerst aansprak, boezemde haar geen angst in, de andere Spanjaarden wel.

“Laat ze gaan,” grinnikte del Monte. “Morgen zullen we al het goud en zilver dat ze willen wegsmockelen, nemen. Wat we met hen gaan doen ... Jammer dat de bevelen nog niet zijn gegeven.”

Met een handgebaar maakte hij duidelijk dat de vrouwen weg moesten gaan. Zonder morren liepen ze weer naar binnen.

Luitenant Ramirez wist waar del Monte op doelde. Het laatste wat hij wenste, was dat het jonge meisje met de treurige blauwe ogen iets zou overkomen. Hij kende niet eens haar naam. Het enige wat hij wist, was dat hij een plan moest bedenken, wilde hij haar beschermen tegen de waanzin van de komende dagen.

Julius Cornelis keek verwonderd op toen hij zijn vrouw en dochters opnieuw zag binnenkomen. Ze waren lijkbleek.

“Nele, wat is er?” vroeg hij, opkijkend van zijn kasboeken.

“Er waren Spaanse soldaten,” zuchtte zijn vrouw. “We geraken de stad niet meer uit. Trijn was nog zo stom een steen naar hen te gooien. Ze hebben ons laten gaan, maar ze zijn iets van plan.”

“Dat weet ik, Nele! Ik wil niet weten wat ze met jou en onze dochters gaan doen!” bulderde Julius. “Konden jullie niet gewoon ...”

“Het was Stanne haar schuld,” pikte Katrijn erop in. “Die liet het zilver vallen.”

Alle ogen waren meteen op de jongste dochter gericht. Stanne kreeg al spijt dat ze een dik uur geleden niet uit het raam was gesprongen. Liefst van al stierf ze nog voor de situatie zou escaleren.

Ze had de Spanjaarden onderling horen spreken. Eén woord schoot er voor haar uit: mañana. Het klonk dreigend. Het drong tot haar door dat de jonge Spanjaard op zijn paard de man was die haar onbewust even had aangekeken.

Toen hij voor haar stond, drong het tot haar door dat hij anders was dan de rest van de Spanjaarden. Hij gaf haar de indruk bezorgd om haar te zijn. Waarom trad hij niet op toen haar zus een steen naar hem had gegooid?

Nee, Stanne, vergeet het! Hij kleedt je niet uit met zijn ogen zoals de rest, maar hij is een blijft een vijand!

Door deze gedachte voelde ze zich nog beroerder dan ze al deed. Even aanzag ze de knappe jonge officier als een lichtpunt. Daarna besloot ze dat hij de vijand was.